

Издаденият неотдавна документален сборник [„Държавна сигурност и краят на тоталитаризма”](#) на комисията по досиетата ме провокира да потърся в библиотеката си една малко известна на по-широката аудитория книга с документи от този период, която ви представям днес.

Става въпрос за документалния сборник **„Шесто управление срещу неформалните организации в България 1988-1989 г.”**. Издаването е от 1999 г. и съвпада с 10-годишнината от рухването на Берлинската стена.

Книгата е от поредицата „Президентска библиотека” на фондацията на президента Желю Желев, а неин съставител е историкът проф. Стефан Дойнов, бивш председател на Главно управление на архивите при Министерския съвет (сега Държавна агенция „Архиви”).

Съдържа 42 документа от периода 1988-1989 г. от Централния държавен архив и архива на МВР. Сборникът обаче не е фототипно издание. Само някои от документите са придружени с факсимилета, илюстриращи оригинала.

Сборникът съдържа два типа документи. Първият е от партийните архиви – решения, доклади и стенограми от Политбюро на ЦК на БКП и Секретариата на ЦК за политиката на висшето партийно ръководство срещу учредените през 1988 г. и 1989 г. няколко организации, които са определени като „неформални”, както по-късно придобиват публичност.

Политбюро и Шесто управление срещу неформалите

Написано от Христо Христов
Неделя, 22 Април 2012 20:48

Преди всичко това са Общественият комитет за екологична защита на Русе, Дружеството за защита правата на човека в България и Клуба за подкрепа на гласността и преустройството в България.

В сборника може да откриете строго секретна информация до Политбюро на ЦК на БКП от март 1988 г., внесена от Йордан Йотов, относно учредяването на Обществен комитет за екологична защита на Русе и последвалото заседание на Политбюро по проблема, в което Тодор Живков прогнозира, че „те искат да правят дисидентска организация, да стане като партия на зелените и да подмени партията в бъдеще”;

протокол „А” №660 от заседанието на Секретариата на ЦК на БКП от 26 декември 1988 г. за дейността на т. нар. Клуб за подкрепа на гласността и преустройството, както и внесените за разглеждане в партийния орган оценка и справка за неформалното сдружение;

заседание на Секретариата на ЦК на БКП от 6 януари 1989 г. за обсъждане на някои мерки за подобряване на политическата и идеологическа работа с творческата интелигенция и др.

⋮

Вторият тип документи са на Държавна сигурност – доклади и заповеди на тогавашния министър на вътрешните работи Георги Танев, на Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия, а също така и документи на неговия началник ген. Антон Мусаков.

Тук са публикувани строго секретна информация на Шесто управление относно Клуба за подкрепа на гласността и преустройството от 2 декември 1988 г., подписана от началника на политическата полиция ген. Антон Мусаков;

Политбюро и Шесто управление срещу неформалите

Написано от Христо Христов
Неделя, 22 Април 2012 20:48

Строго секретно специално съобщение на началника на Шесто управление ген. Мусаков за недопускане на събиране на Дружеството за правата на човека начело с Илия Минев и Ихтиман на 25 декември 1988 г.;

Секретна докладна записка от министъра на вътрешните работи Георги Танев относно някои организационни мерки във връзка с предстоящото официално посещение на френския президент Франсоа Митеран до Секретариата на ЦК на БКП от 5 януари 1989 г.;

Строго секретна информация на Шесто управление на ДС относно нови моменти в дейността на т. нар. Клуб за гласност и преустройство в България от 13 февруари 1989 г., подписана от ген. Антон Мусаков;

Строго секретен бюлетин № 1 на Щаба за работа по враждебните „Независими“ структури в МВР относно оперативната обстановка по линия на враждебните „независими“ структури от 8 март 1989 г., подписан от ръководителя на щаба ген. Антон Мусаков;

Строго секретен план относно провеждане на агентурно-оперативни, охранителни и други мероприятия за недопускане на публично-демонстративна изява на т. нар. Клуб за подкрепа на гласността и преустройството в България на началника на Шесто управление ген. Мусаков и началника на Софийско градско управление на МВР ген. Малинчев, утвърден от министър Георги Танев от 16 май 1989 г. и др.

Документалният сборник съдържа и Приложение от 20 справки, изготвени от Държавна сигурност по искане на Политбюро на ЦК на БКП за активисти на различните неформални организации.

Съставителят проф. Стефан Дойнов е посочил в предговора, че с изключение на някои документи на Шесто управление, които преди това са публикувани във в. „Култура“, както и справките в Приложението, взети от книгата на Петко Симеонов „Голямата промяна“ всички други архивни материали се публикуват за първи път.

Свързването на партийните документи с тези на Държавна сигурност разкрива връзката между вдъхновителя в лицето на Политбюро на конкретната политика срещу хората, свързани с неформалните организации и изпълнителят на тази политика – Държавна сигурност.

Прави впечатление, че за публикуваните партийни архивни документи от Централния държавен архив е посочен фонда в архива, то за документите на Шесто управление отсъства подобно посочване на източника.

Във фонд 22 на МВР, приет от комисията по досиетата, който съдържа документите на Шесто управление са включени документи на идеологическото управление само до 1985 г. (причината за това е заповедта на министър Атанас Семерджиев от януари 1990 г. за прочистване на досиетата, в която се указва прочистване на оперативните материали да става по места, т. е. в различните управления. Въпросните оперативни материали изобщо не са свалени в архив). От тази гледна точка документите на познатото като политическата полиция управление, публикувани в сборника от 1999 г., представляват особена ценност.

Ще подчертая, че сборникът е един от първите опити да се изкарат на светло документи, както на Държавна сигурност, така и на Политбюро на ЦК на БКП. Темата е особено актуална когато засяга крайния период от съществуването на комунистическия режим в България и опитите му по всякакъв начин, включително и силов, чрез възможностите на репресивния си апарат, да задушава опитите за демократизиране на страната.

„Шесто управление срещу неформалните организации в България 1988-1989 г.“, фондация „Д-р Желю Желев“, изд. „SCORPION“, 1999 г., 122 страници.